

Natuurtoets Schoterhoek II te Nieuwkoop

28 januari 2014

Natuurtoets Schoterhoek II te Nieuwkoop

Toetsing aan Flora- en faunawet

Verantwoording

Titel	Natuurtoets Schoterhoek II te Nieuwkoop
Opdrachtgever	Gemeente Nieuwkoop
Projectleider	J.W. Blok
Auteur(s)	B. (Berto) van Dam
Tweede lezer	drs. W (Wim) Heijligers, senior specialist ecologie
Uitvoering veldwerk	B. (Berto) van Dam
Projectnummer	1219206
Aantal pagina's	28 (exclusief bijlagen)
Datum	28 januari 2014
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Rhijnspoor 209
Postbus 6
2900 AA Capelle aan den IJssel
Telefoon +31 10 28 86 10 0
Fax +31 10 28 86 16 6

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding en doel	9
1.2 Welke natuurwetgeving is van belang?	9
1.3 Werkwijze	11
1.4 Situatie en beoogde ontwikkeling	11
1.4.1 Situatie	11
1.4.2 Beoogde ontwikkeling	14
1.5 Belangrijke uitgangspunten	14
1.6 Soortverspreiding	14
1.7 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 soorten en broedvogels	19
2 Toetsing Flora- en faunawet.....	20
2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?	20
2.2 Effecten op aanwezige soorten	21
2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	22
3 Conclusies en aanbevelingen	24
3.1 Conclusies	24
3.2 Aanbevelingen.....	25
4 Bronnen.....	27

1 Inleiding

De gemeente Nieuwkoop is voornemens een industrieterrein te realiseren. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving bij dit project, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient aannemelijk gemaakt te worden dat het voornemen uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming moet daarom inzichtelijk gemaakt worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te voorkomen, mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van de gemeente Nieuwkoop heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor het realiseren van een industrieterrein. De beoogde ontwikkeling en de voor deze toetsing relevante aspecten hiervan zijn nader beschreven in paragraaf 1.4.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang en vormt het kader van deze toetsing?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Welke natuurwetgeving is van belang?

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming. Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet (hierna Ffw). Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde planten- en diersoorten is toetsing aan de Ffw noodzakelijk. Als negatieve effecten op soorten mogelijk zijn, en als op basis van het oriënterende veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens de aanwezigheid van soorten niet kan worden uitgesloten, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk. Dit nadere onderzoek moet leiden tot zekerheid over aanwezigheid zodat eventueel mitigerende of compenserende maatregelen kunnen worden genomen.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) en de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro). De Nbw beschermt Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Nbw noodzakelijk. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van natuurgebieden waarmee de biodiversiteit behouden en versterkt wordt. Planten en dieren kunnen zich van het ene naar het andere gebied verplaatsen. Soorten raken hierdoor niet geïsoleerd en hebben dus minder kans op uitsterven. De EHS is planologisch beschermd en opgenomen in de provinciale structuurvisie en bestemmingsplannen van de gemeente. In de EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan, behalve als er geen alternatieven zijn. Verder moeten de ontwikkelingen een zwaarwegend maatschappelijk belang hebben. De schadelijke effecten van de activiteit op de natuur moeten bovendien worden gecompenseerd. Het Rijk en de provincies hebben hiervoor samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties, spelregels opgesteld.

De beoogde planlocatie is gelegen in Nieuwveen in de provincie Zuid-Holland. De afstand tot het meest nabije Natura 2000-gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' bedraagt ongeveer vier kilometer. De afstand tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) bedraagt ongeveer 1,3 kilometer en ongeveer 2 kilometer tot het meest nabijgelegen Beschermde Natuurmonument 'Geerpolderplas'. Het industrieterrein is bedoeld voor kleine ondernemers (zoals timmerbedrijven of schilders) en er wordt ruimte ingericht voor een gemeentewerf en een zand- en grindhandel. Er wordt op de gemeentewerf een afvalbrengstation gerealiseerd waar afval wordt ingezameld en vervolgens wordt afgevoerd. Er wordt geen afval verwerkt dus er is geen sprake van verbranding van stoffen. Een effect door een verhoging van de uitstoot van stikstof (en daarmee verontreiniging van beschermde natuurgebieden) wordt daarom niet verwacht. Het plangebied ligt op ongeveer 1,3 kilometer afstand van belangrijk weidevogelgebied in de Polder Nieuw-Koop. Het plangebied is niet in het betreffende belangrijke weidevogelgebied gelegen en levert daarom geen planologische belemmeringen op. Gezien het lokale karakter van de ingreep en de afstand tot beschermde gebieden kunnen effecten op Natura 2000-gebieden, Ecologische Hoofdstructuur en Beschermde Natuurmonumenten worden uitgesloten. Deze toetsing richt zich daardoor alleen op het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en faunawet. De ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden is in figuur 1.2 weergegeven.

Een uitgebreide beschrijving van de relevante natuurwetgeving is opgenomen op de website van Tauw (www.tauw.nl/natuurwetgeving).

1.3 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en/ of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 1 oktober 2013
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Nader onderzoek naar vogels (Tauw, 2013c met kenmerk R005-1215095ERT-kmi-V01-NL)
- Nader onderzoek naar vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen dat is uitgevoerd in het kader van de beoogde realisatie van de rotonde in het traject van de Schilkerweg (Tauw, 2013b in prep. met kenmerk R006-1215096ERT)
- Nader onderzoek naar de rugstreeppad en beschermde vissen in de directe nabijheid van het plangebied (Tauw, 2013a met kenmerk N001-1215096ERT-kmi-V01-NL)
- Deskundigenoordeel

Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het oriënterende veldbezoek gecontroleerd in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft tenslotte geresulteerd in een overzicht van de soorten die bij nader onderzoek zijn aangetroffen dan wel uitgesloten of aan de hand van de literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. Getoetst is uiteindelijk of het beoogde voornemen een effect kan hebben op deze verwachte aanwezige beschermde soort(en).

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de aanwezige soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

1.4 Situatie en beoogde ontwikkeling

1.4.1 Situatie

De foto's in figuur 1.1 geven een impressie van het plangebied en figuur 1.2 geeft de globale ligging van het plangebied (ten opzichte van beschermde natuurgebieden) weer. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door open landschap met akkers. Rond de akkers en langs wegen liggen watergangen. Ten oosten van het plangebied ligt een rechthoekig bosperceel, een waterzuivering en een industrieterrein. Op het terrein van de waterzuivering staan vier waterbassins. Ten noorden van het plangebied ligt de Schilkerweg. Het plangebied zelf betreft een akker waar ten tijden van het oriënterende veldbezoek suikerbieten op verbouwd werden. Aan de oostkant grenst het plangebied aan het bosperceel.

Ten noorden, zuiden en westen van het plangebied liggen watergangen. Langs de watergangen staan smalle rietkragen. In de watergang aan de zuidkant van het plangebied stond ten tijde van het veldbezoek bijna geen water. Het perceel is aan de noordkant via twee dammen vanaf de Schilkerweg bereikbaar.



Figuur 1.1 Impressie van het plangebied.



Figuur 1.2 Kaart met de globale ligging van het plangebied en ligging ten opzichte van beschermde natuurgebieden.

1.4.2 Beoogde ontwikkeling

De beoogde ontwikkeling betreft het realiseren van een industrieterrein waar zich een aantal kleine ondernemers kunnen vestigen. Tevens is een gemeentewerf en een zand- en grindhandel beoogd. Tijdens de aanlegfase en de 'gebruiksfase' kunnen verstorende invloeden en processen op eventueel aanwezige natuurwaarden optreden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen tijdelijke en permanente invloeden.

Tijdelijke invloeden

- Geluid, licht, trillingen bij de aanleg
- Verhoogde aanwezigheid van mensen
- Werken grote machines in het plangebied

Permanente invloeden

- Aanwezigheid van gebouwen
- Aanwezigheid van verharding
- Verhoogde aanwezigheid van mensen
- Uitstraling van licht en geluid van bedrijven

1.5 Belangrijke uitgangspunten

- Er worden geen sloten of oevers gedempt of geschaad
- Er worden geen bomen gekapt
- Er worden geen gebouwen gesloopt
- Er wordt uitsluitend overdag gewerkt

1.6 Soortverspreiding

In deze paragraaf zijn de aanwezige door de Flora- en faunawet beschermde soorten geselecteerd. Op basis van eerder uitgevoerd soortgericht onderzoek en verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterende veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

Flora

Bij het oriënterende veldbezoek (10 oktober 2013) is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. Het plangebied bestaat uit een voedselrijke akker. De beplanting in de watergangen en op de oevers van de watergangen rond de akker kenmerken een voedselrijk milieu. Beschermde planten en geschikte standplaatsen voor beschermde (vaat)planten zijn niet aangetroffen. Dat er beschermde planten in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen is op voorhand uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens (www.zoogdieratlas.nl) ligt het plangebied in het verspreidingsgebied van de noordse woelmuis en de waterspitsmuis (beide tabel 3). In of in de nabijheid van het plangebied is geen geschikt habitat voor deze soorten aangetroffen. De watergangen hebben steile oevers en er is geen rijke oeervervegetatie aanwezig. Direct aan de watergang grenst de Schilkerweg en/of een akker die niet voorziet in geschikt leefgebied voor beide soorten. Het voorkomen van beschermde grondgebonden zoogdieren is daarom op voorhand uitgesloten.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Volgens verspreidingsgegevens (www.zoogdieratlas.nl & Limpens et al., 1997), het aangetroffen habitat en deskundigenoordeel zijn de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger, de rosse vleermuis, de watervleermuis en de meervleermuis (alle tabel 3) in of in de nabijheid van het plangebied te verwachten. Tauw heeft voor de beoogde ontwikkeling van een rotonde in het tracé van de Schilkerweg direct ten noorden van het plangebied in 2013 (Tauw, 2013b) onderzoek uitgevoerd naar de manier waarop vleermuizen het plangebied en de omgeving van het plangebied gebruiken. In figuur 1.6 zijn de resultaten van het vleermuisonderzoek weergegeven. Vleermuizen maken van hun leefomgeving op drie verschillende manieren gebruik.

Verblijfplaats

Holtes en spleten in bomen en gebouwen worden door vleermuizen als verblijfplaats gebruikt (Limpens et al., 2004). In het plangebied of in de nabijheid van het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Aan de oostkant van het plangebied ligt een bosperceel maar de bomen zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bomen zijn relatief jong en er zijn geen holtes of scheuren in de bomen aangetroffen waar vleermuizen in kunnen verblijven. Tijdens het nader onderzoek naar vleermuizen (Tauw, 2013b) zijn ook geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Een effect op verblijfplaatsen van vleermuizen is daarom op voorhand uitgesloten.

Vliegroute

Om zich van verblijfplaats naar foerageergebied te verplaatsen maken vleermuizen gebruik van geleidende lijnvormige elementen. Deze elementen zijn bijvoorbeeld gebouwen, bomen, bosschages en water (Limpens et al., 2004). Omdat de rosse vleermuis niet afhankelijk is van lijnvormige geleidende elementen (Limpens et al., 2004) is een effect op deze soort op voorhand uitgesloten. Tijdens nader onderzoek (Tauw, 2013b) is gebleken dat de meervleermuis en de gewone dwergvleermuis via de waterzuivering en het bosperceel rond de waterzuivering langs de Schilkerweg aan de noordkant van het plangebied naar het westen vliegen.

Foerageergebied

Veel soorten vleermuizen foerageren nabij bomen, struiken en gebouwen. De watervleermuis en de meervleermuis foerageren boven water (Limpens et al., 2004). Het perceel zelf bestaat uit een open akker en uit het nader onderzoek blijkt de akker niet van belang te zijn als foerageergebied. De relatief smalle watergangen rond het perceel worden ook niet als zodanig gebruikt. Wel zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers foeragerend langs de randen van het bosperceel waargenomen (Tauw, 2013b).



Figuur 1.6 Resultaten vleermuisonderzoek.

Vogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (categorie 1-4). De boomvalk, de buizerd, de havik, de kerkuil, de ransuil, de roek en de sperwer zijn soorten die jaarrond beschermd zijn (categorie 1-4) en die volgens verspreidingsgegevens (www.sovon.nl) en habitateisen in of in de nabijheid van het plangebied te verwachten zijn.

Tauw heeft in 2013 nader onderzoek naar broedvogels uitgevoerd (Tauw, 2013a). De focus van het onderzoek lag op het vaststellen dan wel uitsluiten van verblijfplaatsen van vogelsoorten uit categorie 1-4 en 5. In het plangebied zijn geen soorten uit de categorie 5 vastgesteld die jaarrond bescherming genieten.

De kerkuil en de steenuil zijn voor hun vaste verblijfplaats gebonden aan gebouwen en meestal ook aan nestkasten. In het plangebied zijn geen gebouwen of nestkasten aanwezig maar het plangebied voorziet wel in geschikt foerageergebied voor de kerkuil. Geschikt foerageergebied voor de steenuil is niet aangetroffen. Het foerageergebied van de kerkuil wordt marginaal aangetast en in de omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Een effect op de kerkuil is daarom op voorhand uitgesloten. Een buizerd is alleen vroeg in het voorjaar opvliegend waargenomen aan de oostkant van het terrein van de waterzuivering maar er is geen nest aangetroffen. Wel is een nest van de sperwer aangetroffen. De broedende sperwer bevindt zich direct langs de Schilkerweg ongeveer 100 meter ten oosten van de planlocatie. De ransuil en de boomvalk broeden in oude ongebruikte nesten van bijvoorbeeld de zwarte kraai. Dergelijke oude ongebruikte nesten zijn wel in het bosperceel aanwezig maar er zijn geen aanwijzingen dat de ransuil of de boomvalk er broeden. Overige (nesten van) jaarrond beschermde vogelsoorten zijn niet aangetroffen. In het bosperceel zijn diverse broedvogels en broedende vogels zoals de koolmees, de pimpelmees, de merel, de houtduif en de zwarte kraai waargenomen. In het plangebied zelf is het niet uit te sluiten dat diverse algemene broedvogels op de akker en in de watergangen broeden.

Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens (Herder et al., 2011) is de rugstreeppad (tabel 3) in of in de nabijheid van het plangebied te verwachten. Volgens de verspreidingsgegevens en het habitat dat tijdens het oriënterend veldbezoek zijn aangetroffen zijn andere beschermde amfibieën niet te verwachten. Direct ten noorden van de Schilkerweg heeft Tauw in 2013 nader onderzoek naar de rugstreeppad uitgevoerd (Tauw, 2013a) en daar is de sloot direct ten zuiden van de Schilkerweg ook bij betrokken. Het voorkomen van rugstreeppad in het noordelijke deel van het plangebied is op basis van de veldbezoek in eerste instantie uitgesloten omdat er zijn geen roepende rugstreeppadden in of in de nabijheid van het plangebied zijn waargenomen.

In het zuidelijke deel van het plangebied heeft geen onderzoek plaatsgevonden. In theorie zijn de watergangen rond het plangebied geschikt voortplantingswater voor de rugstreeppad. Omdat de watergangen niet worden geschaad is een effect op het voortplantingshabitat op voorhand uitgesloten. Geschikt winterhabitat is vooral in de oevers van de watergangen en in de bosrand aanwezig omdat daar losse grond en muizenholletjes aanwezig waar rugstreeppadden in de winter in weg kunnen kruipen. De akker zelf voorziet niet in voldoende geschikte plekken waar rugstreeppadden in de winter weg kunnen kruipen.

Omdat de watergangen en de oevers van de watergangen ongemoeid blijven is een negatief effect op winterhabitat op voorhand uitgesloten.

De rugstreeppad is een pionierssoort en is in staat om zich snel in geschikt habitat te vestigen. Op de bouwlocatie wordt zand opgebracht waar rugstreeppadden zich graag in vergraven. Als er water in kuilen of rijsporen op de bouwlocatie blijven staan is niet uit te sluiten dat rugstreeppadden zich hier voort gaan planten. De rugstreeppad heeft maar een ondiepe plas nodig om zich voort te planten.

Reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens (Herder et al., 2011) is de ringslang (tabel 3) in of in de nabijheid van het plangebied te verwachten. Er is geen geschikt habitat voor de ringslang in of in de nabijheid van het plangebied aanwezig. Een effect op de ringslang is daarom op voorhand uitgesloten.

Vissen

Volgens verspreidingsgegevens (www.noord-holland.vissenatlas.nl) ligt het plangebied in het verspreidingsgebied van de bittervoorn (tabel 3) en de kleine modderkruiper (tabel 2). Vanwege het troebele water, de aanzienlijke hoeveelheid kroos die op het wateroppervlak aanwezig is en de afwezigheid van een goed ontwikkelde onderwatervegetatie en oevervegetatie wordt het voorkomen van de bittervoorn in de watergangen rond het plangebied uitgesloten. Direct ten noorden van de Schilkerweg heeft Tauw in 2013 nader onderzoek naar vissen uitgevoerd (Tauw, 2013a) waarbij het voorkomen van de bittervoorn is uitgesloten. Wel zijn zes kleine modderkruipers aangetroffen. Op basis van de geringe afstand tot het plangebied en het gelijkende biotoop wordt aangenomen dat de kleine modderkruiper ook in de sloot ten zuiden van de Schilkerweg voorkomt. De watergangen worden door de beoogde ontwikkeling niet geschaad en een effect op beschermde vissen is daarom op voorhand uitgesloten.

Dagvlinders en libellen

Op basis van verspreidingsgegevens (Bos et al., 2006 & Dijkstra et al., 2002) worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders en libellen verwacht (hoewel een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders en libellen.

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (zoals het vliegend hert, brede geelrandwaterroofofkever, gestreepte waterroofofkever), weekdieren (zoals de platte schijfhoren) en een kreeftachtige (rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet.

Het plangebied en directe omgeving voorzien afgezien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten. Het plangebied ligt volgens verspreidingsgegevens (Boesveld et al., 2011) in het verspreidingsgebied van de platte schijfhoren (tabel 3). In de watergangen rond het plangebied is een zeer voedselrijk milieu aangetroffen. Het water is troebel, het wateroppervlak is grotendeels bedekt met kroos en een goed ontwikkelde oevervegetatie ontbreekt. Hierdoor komt de onderwatervegetatie slecht of niet tot ontwikkeling (Boesveld et al., 2011) waardoor geschikt biotoop voor de platte schijfhoren ontbreekt. Dat de platte schijfhoren in de watergangen voorkomt kan op voorhand worden uitgesloten. Daarnaast worden de watergangen niet aangetast door de beoogde ontwikkeling.

1.7 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 soorten en broedvogels

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen, het oriënterende veldbezoek en deskundigenoordeel zijn in tabel 1.1 de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3 en broedvogels). De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Tabel 1.1 Beschermden soorten (tabel 2/3 of broedvogels) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied verwacht worden

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Vleermuizen	Vliegroue van de meervleermuis en de gewone dwergvleermuis langs de Schilkerweg aan de noordkant van het plangebied en foerageergebied van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger langs de randen van het bosperceel aan de oostkant van het plangebied. Alle vleermuizen vallen onder tabel 3.
Vogels (algemeen)	Diverse (algemene) broedende vogelsoorten mogelijk op de akker, in de watergangen en in het bosperceel ten oosten van het plangebied
Vogels (vaste verblijfplaatsen)	Een broedende sperwer in het bosperceel ten oosten van het plangebied
Amfibieën	Rugstreeppad (tabel 3) kan zich in het plangebied vestigen als er los zand wordt opgebracht en/of als er water in kuilen of in rijsporen blijft staan.
Vissen	Kleine modderkruiper (tabel 2) in de watergangen rond het plangebied.

2 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag of, en zo ja in welke mate, beschermde soorten plant- en diersoorten, beschermd door de Flora- en faunawet, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse diersoorten en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen, omdat deze soorten niet allemaal bij wet beschermd zijn
- Tabel 2-soorten: Beschermden soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten. Eventuele effecten moeten voorkomen worden of er moet een ontheffing worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang

De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Via de Ffw zijn alle broedende vogels en hun broedplaatsen, en de functionele omgeving van de broedplaatsen, beschermd. Van een beperkt aantal vogelsoorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving zelfs jaarrond beschermd. Bij de jaarrond beschermde vogelsoorten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn

In de Ffw is tevens een zorgplicht opgenomen die inhoudt dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor planten en dieren, zoveel als mogelijk achterwege dienen te worden gelaten. Eventueel dienen ook maatregelen te worden genomen om dergelijke gevolgen te beperken. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Zie hiervoor ook: www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving/zorgplicht.

2.2 Effecten op aanwezige soorten

Vleermuizen

Foerageergebied

Uit nader onderzoek blijkt dat het bosperceel ten oosten van het plangebied in de nachtperiode door gewone dwergvleermuis en laatvlieger als foerageergebied wordt gebruikt. Er worden door de beoogde ontwikkeling geen bomen gekapt maar uitstraling van kunstmatige lichtbronnen van bedrijven of straatverlichting kan wel een negatief effect op foerageergebied hebben. Het plangebied zelf betreft een open akker en is niet van groot belang als foerageergebied. Om een negatief effect te voorkomen dient de uitstraling van kunstmatig licht op de opgaande begroeiing aan de oostkant van het plangebied zoveel mogelijk te worden voorkomen.

Vliegroute

Uit nader onderzoek blijkt dat de Schilkerweg en het bosperceel ten oosten van het plangebied door de meervleermuis (zeer lichtgevoelige soort) en de gewone dwergvleermuis als vliegroute richting het westen wordt gebruikt. Door de uitstraling van kunstmatige lichtbronnen van bedrijven of straatverlichting kan een negatief effect op de vliegroute optreden. Het plangebied zelf betreft een open akker en is niet van groot belang als vliegroute. Om een negatief effect te voorkomen dient de uitstraling van kunstmatig licht op de opgaande begroeiing aan de oostkant van het plangebied en langs de Schilkerweg aan de noordkant van het plangebied zoveel mogelijk te worden voorkomen.

Vogels

Uit nader onderzoek (Tauw, 2013 met kenmerk R005-1215096ERT-kmi-V01-NL) blijkt dat een sperwer in het bosperceel ten zuidoosten van het plangebied broedt. Het nest van de sperwer bevindt zich op ca. 100 meter ten oosten van de planlocatie direct langs de Schilkerweg. Het broedpaar wordt dus niet verstoord door het verkeer. De sperwer is een soort die ook midden in de stad broedt. Een effect door de werkzaamheden op de broedende sperwer is niet te verwachten. De functionele leefomgeving van het nest van de sperwer wordt door de beoogde ontwikkelingen niet aangetast. Let wel dat de sperwer soms jaarlijks een nieuw nest bouwt en zich vanaf het broedseizoen 2014 dus ergens anders kan vestigen.

Tijdens het onderzoek is tevens vastgesteld dat diverse algemene broedvogels (zoals de zwarte kraai) in het bosperceel ten oosten van het plangebied broeden. Tevens kan niet worden uitgesloten dat diverse algemene broedvogels op de akker en in de watergangen (gaan) broeden. Als tijdens het broedseizoen gewerkt wordt dient vast te staan dat er geen broedvogels worden verstoord.

Amfibieën

De rugstreeppad is een pionierssoort en is in staat om zich snel in geschikt habitat te vestigen. Op de bouwlocatie wordt zand opgebracht waar rugstreeppadden zich graag in ingraven. Als er water in kuilen of rijsporen op de bouwlocatie blijven staan is er kans dat rugstreeppadden zich hier gaan voortplanten. De rugstreeppad heeft maar een kleine ondiepe plas nodig om zich voort te planten. Kolonisatie van rugstreeppadden kan voorkomen worden door amfibieënscherm rond de locatie aan te leggen tijdens de periode dat rugstreeppadden actief zijn (globaal maart tot en met oktober) (Creemers & Van Delft, 2009).

2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 2.1 zijn de beschermde tabel 2- en 3-soorten en broedvogels uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet kan worden uitgesloten dat zij geschaad worden door de ingreep. De verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet die daarbij overtreden worden zijn eveneens weergegeven.

Tabel 2.1 Door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2/3 en broedvogels) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen
Broedvogels, tijdens broedseizoen	Verstoring van algemene broedvogels op de akker en/of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aan de randen van het plangebied (bosperceel en in de watergangen).	Niet van toepassing mits uitvoering van de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen
		of voor het broedseizoen starten.
Broedvogels, vaste verblijfplaatsen	Geen (effecten op) vaste verblijfplaats van de sperwer. Let op: sperwers kunnen elk jaar een ander nest bouwen op een andere locatie. Ook kunnen zich vanaf het broedseizoen 2014 andere soorten binnen de invloedsfeer van de beoogde ontwikkelingen in het plangebied vestigen.	Niet van toepassing mits de werkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen worden uitgevoerd of voor het vogelbroedseizoen worden gestart. Als tijdens het vogelbroedseizoen wordt gestart verdient het aanbeveling om nog een broedvogelcontrole uit te laten voeren door een ter zake deskundige.
Vleermuizen	Negatieve invloed van kunstmatige lichtbronnen op foerageergebied (bosperceel ten oosten van het plangebied) van gewone dwergvleermuis en de laatvlieger (beide tabel 3) en vliegroute (langs de Schilkerweg langs de rand ten noorden van het plangebied) van de meervleermuis en de gewone dwergvleermuis (beide tabel 3).	Niet van toepassing mits de uitstraling van kunstmatige lichtbronnen op foerageergebied en vliegroutes wordt voorkomen.
Amfibieën	Schaden van rugstreeppadden die het koloniseren als er door de beoogde ontwikkeling geschikt habitat voor deze soort wordt gecreëerd.	Niet van toepassing mits het plangebied wordt afgezet met een amfibieënscherm tijdens de globale periode maart tot en met oktober.
Kleine modderkruiper	Geen effect mits watergangen niet worden geschaad.	Als er onverhoopt toch watergangen worden vergraven of geschaad kunnen de watergangen conform een goedgekeurde gedragscode worden uitgevoerd.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusies

Tauw heeft in opdracht van de gemeente Nieuwkoop een natuurtoets uitgevoerd voor het realiseren van een industrieterrein op een akker nabij Nieuwveen. Het juridisch toetsingskader van de natuurtoets is de Flora- en faunawet.

Vogels

Uit de natuurtoets blijkt dat negatieve effecten op algemene broedvogels in het bosperceel niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten als de werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaatsvinden of gestart worden. Nabij de planlocatie is een nest van de sperwer aangetroffen. Gezien de afstand tot het plangebied wordt een effect op het nest en de functionele leefomgeving van het nest door de beoogde ontwikkeling en de werkzaamheden niet verwacht. Let wel dat sperwers jaarlijks een nieuw nest kunnen bouwen en dat de sperwer vanaf het broedseizoen 2014 wel binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kan gaan broeden. Daarnaast broeden er in het bosperceel diverse algemene broedvogels binnen de invloedssfeer van de beoogde werkzaamheden en kan het niet worden uitgesloten dat er diverse algemene broedvogels op de akker en in de watergangen rond de akker tot broeden komen. Aanbevolen wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of in ieder geval buiten het broedseizoen te starten. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of gestart worden zijn effecten op broedvogels met zekerheid uitgesloten. Als er tijdens het broedseizoen gestart wordt is het aanbevolen om een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. In geval van aanwezigheid van broedende vogels op de akker kunnen geen werkzaamheden worden uitgevoerd waarbij deze broedgevallen worden verstoord.

Vleermuizen

Een negatief effect op vliegroutes van de meervleermuis en de gewone dwergvleermuis en foerageergebied van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger door lichtverstoring van lantaarnpalen en bedrijven die om en in de nabijheid van de voor vleermuizen belangrijke elementen worden aangelegd kan niet met zekerheid worden uitgesloten. Vliegroutes van gewone dwergvleermuis maar met name de lichtgevoelige meervleermuis maken een onlosmakelijk essentieel deel uit van het leefgebied van deze soort(en). De uitstraling van licht rondom het plangebied moet worden voorkomen om een negatief effect op vliegroutes te voorkomen.

Amfibieën

Het kan niet worden uitgesloten dat de rugstreeppad zich in het plangebied vestigt als daar geschikt habitat (los zand en ondiep water in kuilen en rijsporen) voor de soort wordt gecreëerd door de beoogde ontwikkelingen. Het is daarom aanbevolen om het plangebied af te zetten met een amfibieënscherm om kolonisatie door en negatieve effecten (schaden van) rugstreeppadden te voorkomen. Deze maatregelen zijn alleen noodzakelijk tijdens de actieve periode van deze soort (globaal maart tot en met oktober).

Geldigheid

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en de werkzaamheden ten behoeve van de beoogde ontwikkelingen, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in ongebruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

3.2 Aanbevelingen**Vleermuizen en verlichting**

Om een negatief effect op vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen te voorkomen moet de uitstraling van kunstmatige lichtbronnen rond het plangebied tussen 15 maart en 15 november worden voorkomen. Met name langs de bosrand en de Schilkerweg zijn belangrijke vliegroutes van de meervleermuis aangetroffen. De meervleermuis is zeer gevoelig voor verstoring door kunstmatige lichtbronnen. Als er toch bouwverlichting wordt toegepast, dient dit van foerageergebied en vliegroutes af te schijnen, en niet binnen twee meter van foerageergebied of vliegroute aanwezig te zijn. Negatieve effecten kunnen worden voorkomen door bij de inrichting de verlichting aan te passen om uitstraling naar de omgeving te voorkomen. Hierbij is het aanbevolen om een ter zake kundige op het gebied van vleermuizen bij de inrichting van het plangebied te betrekken, en met name bij het lichtplan.

Vogels en planning

Uit nader onderzoek blijkt dat er geen jaarrond beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de beoogde ontwikkelingen broeden. Het kan echter niet worden uitgesloten dat zich vanaf het broedseizoen 2014 beschermde broedvogels zoals de sperwer binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden vestigen. Daarnaast kan niet worden uitgesloten dat zich algemene broedvogels in het bosperceel, op de akker en in de watergangen en/of oevers van de watergangen vestigen. Verstoring van broedende vogels kan tijdens de werkzaamheden worden voorkomen door de nestlocaties af te schermen maar bij broedende vogels op de akker kan dit belemmerend voor de werkzaamheden zijn. Het verdient daarom aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen van 2014 uit te voeren of de werkzaamheden voor het broedseizoen te starten. Het arbitraire broedseizoen loopt van 15 maart tot 15 juli.

Ook buiten deze periode zijn broedende vogels beschermd. Als dit niet mogelijk is wordt aanbevolen om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole uit te laten voeren om de aanwezigheid van nesten van jaarrond beschermde vogels in het bosperceel en algemene broedvogels in en in de nabijheid van het plangebied vast te stellen dan wel uit te sluiten.

Amfibieënscherm voor de rugstreeppad

Om negatieve effecten op de rugstreeppad te voorkomen is het aanbevolen om het plangebied af te zetten met een amfibieënscherm. Dit kan bijvoorbeeld door schermen van glad landbouwplastic van 50 centimeter te plaatsen waarbij het plastic minimaal 10 centimeter in de grond is ingegraven. Het scherm moet regelmatig gecontroleerd worden op kieren en gaten. Op deze manier wordt voorkomen dat rugstreeppadden het plangebied bevolken. De schermen moeten zo ver mogelijk boven aan de taluds van de watergangen worden geplaatst zodat het winterhabitat in de slootkanten bereikbaar blijft.

De kans op kolonisatie van het plangebied door rugstreeppadden kan verder verkleind worden door (grond)werkzaamheden zoveel mogelijk aansluitend uit te voeren, en deze zoveel als mogelijk aaneengesloten uit te voeren. Vooral in de periode mei-juli is het van belang ervoor te zorgen dat geen geschikt voortplantings-habitat ontstaat (kuilen & bandensporen met water, ondiepe zonbeschenen plassen etc.). Het is aanbevolen de werkzaamheden zoveel mogelijk aansluitend uit te voeren om kolonisatie te voorkomen. Het gebruik van rijplaten is aanbevolen om bandensporen te voorkomen.

Gebruik plangebied

Het is aan te bevelen om het terrein zolang mogelijk in gebruik te houden, voorafgaand aan de ontwikkeling. Op die manier wordt voorkomen dat (beschermde) dieren zich vestigen in het tijdelijk in onbruik geraakte plangebied.

Mitigatieplan en/of ontheffing

De noodzaak tot het daadwerkelijk in bezit hebben van een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase. Uit het voorgaande blijkt dat bij juiste uitvoering geen verstoring van beschermde soorten zal plaatsvinden. De Flora- en faunawet staat daarom vaststelling van het bestemmingsplan niet in de weg. De ruimtelijke vergunning- en planprocedures kunnen daarom doorgang vinden mits maatregelen worden getroffen om negatieve effecten op vleermuizen en vogels te voorkomen.

4 Bronnen

Literatuur

Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling & I. van Lente, 2011. Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Stichting Anemoon.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

EL&I, Dienst Regelingen, 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2011. NEM Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2011. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Limpens H., P. Twisk & G. Veenbaas, 2004. Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invulling kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft, en de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.

Tauw, 2013a. Nader onderzoek vissen en rugstreeppad - Nieuwkoop, Nieuwveen – De Verwondering. Kenmerk N001-1215096ERT-V01.

Tauw, 2013b in prep. Vleermuisonderzoek rotonde Schilkerweg te Nieuwveen. Kenmerk R006-1215096ERT

Tauw, 2013c. Natuurtoets rotonde Schilkerweg te Nieuwveen. Toetsing op Flora- en faunawet. Kenmerk R005-1215096ERT-kmi-V01-NL.

Internetpagina's

www.noord-holland.vissenatlas.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.sovon.nl